

Journal of Recreation and Tourism Research

Journal home page: www.jrtr.org

ISSN:2148-5321

BALIKESİR İL MERKEZİNDE YAŞAYANLARIN BELEDİYESİNİN REKREASYON HİZMETLERİNDEN MEMNUNİYET DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Nuran AKŞİT AŞIK^a

^aBalıkesir Üniversitesi, Balıkesir Meslek Yüksekokulu, Balıkesir, Türkiye (nuran@balikesir.edu.tr)

ARTICLE HISTORY

Received:
30.07.2017

Accepted:
11.12.2017

Anahtar Kelimeler:

Rekreasyon
Boş zaman
Belediyeler
Memnuniyet

Keywords:

Recreation
Leisure time
Municipalities
Satisfaction

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı, Balıkesir il merkezinde ikamet edenlerin rekreasyon eğilimleri ve belediyenin rekreasyon hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın evrenini, Balıkesir il merkezinde yaşayanlar oluşturmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmış ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi sınırlarında yaşayan 700 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen veriler, istatistik paket programında betimleyici istatistik, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H testleri ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların belediyelerin rekreasyon hizmetlerinden orta düzeyde memnun oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, katılımcıların eğitim ve gelir durumları ile belediyenin rekreasyon hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

ABSTRACT

The main purpose of this study is to determine recreation tendency and satisfaction levels of people residing in Balıkesir province from municipal recreation services. The population of the study is formed people living in Balıkesir city center. To collect data for the study, the survey technique was used and the questionnaire form was implemented to 700 person living in Balıkesir Municipality borders. Obtained data was analyzed in statistical package program by means of descriptive statistics techniques and Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H tests. According to the results of the research that participants are moderately satisfied with the recreation services of the municipalities. Also, the results demonstrate that there are statistically significant differences between levels of satisfaction and education and income levels of participants.

***Sorumlu Yazar:** Nuran AKŞİT AŞIK

E posta: nuran@balikesir.edu.tr

GİRİŞ

Günümüzde, hızlı nüfus artışı ve gelişen teknolojinin neden olduğu çarpık kentleşme, çevre kirliliği, toplumsal sorunlar, tekdüze yaşam ve kişisel sorunlar insanlar üzerinde yoğun baskı oluşturmaktadır. Diğer taraftan sanayileşmedeki gelişmelere paralel olarak teknolojiye dayalı artan üretim ve refah toplumunun yükselişi ile ortaya çıkan boş zamanın etkili kullanılmaması insanların sıkılmasına ve bunalmasına neden olmaktadır. Yaşanan bu sorunlar insanların yaşamını olumsuz etkilemekte, ruhsal ve fiziksel rahatsızlıklara zemin hazırlamaktadır (Arni ve Khairil, 2013). Bu nedenle yenilenmek, beden ve ruh sağlığına tekrar kavuşmak ve mutlu olmak için bu olumsuz koşulların etki alanı dışına çıkmak gerekmektedir. Bunun sağlanması ise rekreasyon faaliyetlerine katılmakla mümkün olacaktır.

Rekreasyon, kişilerin çalışma ve zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için geçirdikleri zamanın dışında kalan boş zamanlarında, gönüllü olarak yapılan mutluluk verici faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Boman ve ark., 2013; Broadhurst, 2001; Kocaekşi, 2012; Nowaczek, 2003; Türkmen vd., 2013). Rekreasyon, katılanın gönüllü olarak seçtiği ve boş zamanını değerlendirdiği etkinlikleri kapsar. Bu etkinlikler, müzikal uğraşlar, sportif etkinlikler, oyunlar, sanatsal etkinlikler, beceri gerektiren etkinlikler, doğa etkinlikleri, sosyal ve kültürel etkinlikler olarak genel başlıklar altında toplanabilir (Kurar ve Baltacı, 2014: 41).

Kentlerde ikamet edenlerin yaşam kalitesi açısından çok önemli olan rekreasyon aktiviteleri konusunda yasal olarak, halkın fiziksel gelişimi, dinlenme, eğlenme, yaratıcılıklarını geliştirme ve sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılama görevi verilen belediyelere düşmektedir. 5393 ve 3030 Sayılı Belediye ve Büyükşehir Belediyesi Kanunlarına göre, belediyeler genç ve çocukların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile parklar, yürüyüş yolları, bisiklet yolları, spor alanları, yeşil alanlar tesis etmek ve bunların bakım, onarım ve iyileştirme çalışmalarını yürütmek zorundadır. Ayrıca rekreasyona katılımın toplumun yaşam kalitesini koruyan ya da yükselten etkileri dikkate alındığında, rekreasyon hizmetleri sunmak yerel yönetimlerin öncelikli sorumluluğu olmalıdır. Bu nedenle belediyeler değişen sosyo- ekonomik koşullar, beklentiler ve yeni eğilimleri de dikkate alarak farklı hedef kitlelerine yönelik programlar oluşturmalı ve rekreasyon hizmeti sunmalıdır (Nebioğlu vd., 2009).

Belediyeler, yerel düzeydeki kamusal ihtiyaçları karşılayan ve halka en yakın kuruluşlar olarak önemli bir rol üstlenmekle birlikte, tüm dünyada yaşanan değişim ve gelişimle birlikte yerel halkın yaşam kalitesi ve memnuniyetinin artırılması açısından çok daha önemli hale gelmiştir. Bu nedenle belediyelerin hizmet kalitesinin artırılmasının, büyük ölçüde halkın beklenti, ihtiyaç ve memnuniyet düzeyinin bilinmesine bağlı olduğu düşünülmektedir. Buradan hareketle gerçekleştirilen çalışmanın amacı kentte yaşayan insanların rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi ve belediyelerin rekreasyon hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerinin belirlenmesidir. Yapılan literatür taramasında benzer konuda, farklı bölgelerde yapılmış çok sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Bununla birlikte, insan ihtiyaçlarının çağın gereklerine uygun olarak sürekli değiştiği ve bölgelerarası farklılıklar olabileceği varsayımı ile araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan çalışmanın daha önce yapılan çalışmalara katkı sağlaması ve belediyeler açısından farkındalık yaratması beklenmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Kentlerde yaşayanların rekreasyon eğilimlerine ilişkin çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Ayrıca yerel yönetimlerin/belediyelerin rekreasyon hizmetlerini araştıran çalışmalara da sık rastlanmaktadır. Ancak söz konusu çalışmaların hepsini özetlemek mümkün olamayacağı için, kapsam açısından benzerlik gösteren bazı araştırmalara ilişkin bulgular aşağıda özetlenmektedir:

Ağılönü ve Mengütay (2009) tarafından Muğla ili Fethiye ilçesinde yapılan bir çalışmada, araştırmaya katılanların boş zamanlarında daha çok bahçe işleriyle uğraştığı, müzik dinlediği ve internette vakit geçirdikleri ve bu faaliyetleri daha çok eş ve çocuklarıyla gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca belediyelerin rekreasyon faaliyetlerinin yetersiz olduğu, yöre halkına hitap etmediği vurgulanmıştır.

Alanya'da yapılan bir araştırmada ise katılımcıların rekreasyon faaliyetlerine daha çok arkadaş gruplarıyla katıldıkları görülmüştür (Kurar ve Baltacı, 2014: 39-51). Ayrıca ilçede sunulan rekreasyon olanaklarına yönelik memnuniyet düzeyinin düşük olduğu ve bunun mevsimsel turist yoğunlaşmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çerez vd. (2006) tarafından, Emniyet Teşkilatında çalışanlara yönelik Antalya’da gerçekleştirilen çalışmada, katılımcıların eğitim durumuna göre rekreasyon faaliyetlerine katılımın farklılık gösterdiği belirlenmiş ve rekreasyon faaliyetlerinin açık alan faaliyeti olarak algılandığı görülmüştür. Balıkesir Vergi Dairesi çalışanlarına yönelik bir başka çalışmada ise kurum içinde rekreasyon faaliyetlerinin olmadığı, çalışanların boş zamanlarını daha çok masa tenisi oynayarak geçirdikleri belirlenmiştir (Göktaş, 2007, 16-23).

Özdağ vd. (2009) tarafından Muğla’da yapılan çalışma ile kamu personelinin boş zaman değerlendirme eğilimleri belirlenmeye çalışılmış ve erkeklerin daha fazla boş zamana sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ev içindeki boş zamanlarını daha çok TV izleme, müzik dinleme, kitap okuma, el işi yapma faaliyetleri ile doldurdıkları, ev dışında ise gezi, spor faaliyetleri, sosyal-kültürel faaliyetleri tercih ettikleri belirlenmiştir. Muğla ilinde yapılan bir başka çalışmada ise ilçe belediyelerinin rekreasyon faaliyetlerinin karşılaştırmalı analizi yapılmış ve turizmin geliştiği ilçelerde, belediyelerin rekreasyon hizmetlerinin daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir (Nebioğlu vd., 2009: 38-40).

Özdağ vd. (2010) tarafından yapılan başka bir çalışmada belediyelerin rekreasyon hizmetlerinin yetersiz olduğu ve yöneticilerin boş zaman faaliyetlerine ayrılan bütçenin büyük kısmını kullandıkları belirlenmiştir. Ekici vd. (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmada bireylerin serbest zamanlarını değerlendirmesine yönelik birim ve personelin bulunmadığı ve tesislerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Belediyelerin serbest zaman ve rekreasyon faaliyetlerine yönelik farklı ilçelerdeki hizmet modellerine ilişkin yapılan başka bir çalışmada, belediyelerin rekreasyon faaliyetlerine yönelik tesislerin yetersiz olduğu, bu tesislerin toplumun her kesiminde yer alan bireylere hitap etmediği tespit edilmiştir (Yerlisu vd., 2012: 851-885).

YÖNTEM

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Balıkesir il merkezinde yaşayanların rekreasyon eğilimlerini belirlemek ve belediyelerin rekreasyon hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeyini incelemektir. Ayrıca demografik değişkenlerin memnuniyet üzerine etkisinin olup olmadığının değerlendirilmesi araştırmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, Balıkesir’in mülki sınırları içerisinde yer alan iki merkez ilçede yaşayanlar oluşturmaktadır. Balıkesir, 6 Aralık 2012 tarihinde, 6360 sayılı kanunla Büyükşehir Belediyesi statüsü kazanmış ve ilin önceki merkez ilçesi Altieylül ve Karesi olarak ikiye bölünmüştür. Bu kapsamda evreni oluşturan bu iki merkez ilçenin 2016 nüfusu olan 351.394 kişi (www.balikesir.gov.tr) temel alınmış ve çalışma evrenini bu sayı oluşturmuştur. Ancak maliyet ve zaman açısından evrenin tamamına ulaşmak mümkün olmadığı için örneklem sayısı belirleme yoluna gidilmiştir. Araştırmada, evreni temsil düzeyine sahip örneklemin seçiminde, basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Evrende yer alan kişi sayısı on binden fazla olduğu için, evren sınırsız olarak kabul edilmiş ve Özdamar (2001) tarafından oluşturulan formül ($n = \sigma^2 x Z_{\alpha}^2 / H^2$) kullanılarak örneklem hacmi hesaplanmıştır. Buna göre %95 güven düzeyinde ve ± 0.05 'lik sapma aralığında yapılan hesaplama ($n = 1^2 x 1,96^2 / 0,1^2 = 384$) sonucunda en az 384 katılımcıya ulaşılması gerektiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, araştırmanın güvenilirlik ve örneklemin evreni temsil yeteneğini arttırmak amacıyla, sınır değeri olan 384 sayısının üzerine çıkılmasına karar verilmiştir. Örneklem sayısı belirlenirken araştırmacı ve anketin uygulanmasına katkı sağlayan 13 öğrenci ile birlikte, zaman ve mekân açısından hedef kitleye ulaşma olanakları gözden geçirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda kişi başına 50 anketin uygulanabilir olduğuna karar verilmiş ve toplam 700 anket formu bastırılmıştır. Çalışmada örnekleme yöntemi olarak, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi, tanımlanan evrendeki her elemanın eşit ve bağımsız seçilme hakkına sahip olduğu, aynı zamanda diğerlerini engellemediği hızlı ve ucuz yoldan veri elde etmeyi sağlayan bir yöntemdir (Altunışık vd., 2007: 129; Nakip, 2003: 183). Araştırmadan güvenli ve hızlı veriler elde edilmesi amacıyla anketin uygulanmasında yüz yüze görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Hazırlanan 700 anket formu, Ekim ve Kasım 2016 aylarında, araştırmacı ve öğrenciler tarafından uygulanmıştır. Tam ve eksiksiz olarak doldurulmuş olan 700 anket formunun tamamı değerlendirilmeye alınmıştır.

VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Üç bölümden oluşan anketin birinci bölümünde, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 6 sorudan oluşan kişisel bilgi formu yer almaktadır. İkinci bölümde katılımcıların boş zaman değerlendirme ve rekreasyon eğilimlerini belirlemek amacıyla hazırlanan 4 soru bulunmaktadır. Üçüncü ve son bölümde ise katılımcıların belediyelerin rekreasyon hizmetlerine ilişkin memnuniyet düzeylerini belirleme amacını taşıyan 22 önermeden oluşan ölçek yer almaktadır. Ölçek maddeleri oluşturulurken öncelikle daha önce yapılmış olan çalışmalar (Karaküçük, 2001; Ekici, 2006; Uzun ve Müderrisoğlu, 2010; Göktaş, 2006; Kandaz, 2006; Ağılönü ve Mengütay, 2009; Mengütay vd., 2009) gözden geçirilmiştir. Daha sonra, öğrencilerin yorumları, sosyal çevrede bulunan kişilerin değerlendirmeleri ve araştırmacının gözlemleri, daha önce yapılan çalışmalarda kullanılan ölçekler ile birleştirilerek, ilin koşullarına uygun bir ölçek oluşturulmuştur. Hazırlanan anket formu için öncelikle 45 kişiye bir ön uygulama yapılmış, gelen eleştiriler doğrultusunda, önermeler kısa, net ve anlaşılır hale getirildikten sonra ankete son şekli verilmiştir.

Katılımcıların memnuniyetini etkileyen faktörleri belirlemek için 5'li Likert ölçeği kullanılmış ve katılımcıların önermeleri 1: Hiç Katılmıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum aralığında değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcıların memnuniyet düzeyinin yorumlanmasında aritmetik ortalama değerleri baz alınmıştır. Buna göre memnuniyet düzeyleri, çok düşük (1,00-1,80), düşük (1,81-2,60), orta düzeyde (2,61-3,40), yüksek (3,41-4,20) ve çok yüksek (4,21-5,00) olarak yorumlanmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde istatistik paket programından yararlanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma gibi betimleyici istatistikler kullanılmıştır. Veri analizi yapılmadan önce, verilerin normal dağılıma sahip olup olmadıklarını belirlemek için ölçeğe, Kolmogorow-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri uygulanmıştır. Her iki test sonucu da veri dağılımının normal olmadığını ($p < 0,05$) gösterdiği için, veri analizinde nonparametrik terslerin kullanılması uygun görülmüştür. Bu nedenle, katılımcıların belediyelerin rekreasyon hizmetlerinden memnuniyet düzeyinin, demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis-H testlerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizine Ait Bulgular

Değişkenler arasındaki ilişki yapısını görmek için öncelikle ölçeğe faktör analizi yapılmış ve faktör sayısının tespitinde öz değeri 1'den büyük olanlar tercih edilmiştir. Faktör yapısının incelenmesinde temel bileşenler analizi ve varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Yapılan faktör analizine ilişkin sonuçlar Tablo 1'de verilmektedir.

Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi ile açıklanabilir (Çokluk vd., 2012; Büyüköztürk, 2010). KMO değerinin yüksek olması, ölçekteki her bir değişkenin, diğer değişkenler tarafından mükemmel bir şekilde tahmin edilebileceğini, değer 0,50'den düşük olması ise faktör analizine devam edilemeyeceğini göstermektedir (Çokluk vd., 2012: 207). Tabloda 1'de görüldüğü gibi, KMO (0,864) değeri ve Bartlett Küresellik testi ($\chi^2=4589,490$; $p < 0,01$) sonuçları $p < 0,01$ düzeyinde anlamlıdır (Çokluk vd., 2012: 207). Ayrıca ölçeğin Cronbach Alpha değeri ($\alpha=0,83$), verilerin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (Akgül vd., 2003).

Tablo 1. Faktör Analizine İlişkin Bulgular

KMO (Kaiser-Meyer-Olkin)		,864
Bartlett Testi	Chi-Square	4589,490
	Sig.	,000
Açıklanan Toplam Varyans		63,760
Cronbach Alfa		,83
p< 0,01		

Faktör analizi sonucunda özdeğeri 1'den büyük ve faktör yükleri 472-755 arasında olan dört faktör elde edilmiştir. Söz konusu faktörler, faktörleri oluşturan değişkenlerin kapsamına uygun olarak adlandırılmıştır. Buna göre Faktör 1 “Ekorekreasyon”, Faktör 2 “Kültürel ve Sanatsal Rekreasyon”, Faktör 3 “Sportif Rekreasyon” ve Faktör 4 “Terapötik Rekreasyon” olarak isimlendirilmiştir.

Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (%)

Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	327	46,7
	Erkek	373	53,3
Medeni Durum	Evli	348	49,7
	Bekâr	352	50,3
Yaş	18-24	372	53,1
	25-34	115	16,4
	35-44	98	14,0
	45-54	74	10,6
	55 ve Üstü	41	5,9
Eğitim	İlköğretim	72	10,3
	Ortaöğretim	175	25,0
	Ön Lisans	149	21,3
	Lisans	278	39,7
	Lisansüstü	26	3,7
Çalışma Alanı	Memur	70	10,0
	Ev Hanımı	130	18,6
	İşçi	87	12,4
	Öğrenci	202	28,9
	Serbest Meslek	58	8,3
	Çiftçi	44	6,3
	Emekli	109	15,6
Gelir (Aylık)	0-1000 TL	226	32,3
	1001-2000 TL	160	22,9
	2001-3000 TL	126	18,0
	3001 ve 4000 TL	107	15,3
	4001 ve üzeri	81	11,6
Toplam		700	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılanların %53,3’ü erkek, %46,7’si ise kadın olup, %50,3’ü bekâr %49,7’si evlidir. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, %53,1’inin 18-24, %16,4’ünün 25-34 yaş, %14’ünün 35-44 yaş, %10,6’sının 45-54 yaş ve %5,9’unun 55 yaş ve üstünde olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılanların %39,7’sinin lisans, %25’inin ortaöğretim, % 21,3’ünün ön lisans, %10,3’ünün ilköğretim ve %3,7’sinin lisansüstü eğitime aldıkları görülmektedir. Katılımcıların %28,9’u öğrenci, %18,6’sı ev hanımı %15,6’sı emekli %12,4’ü işçi, %10’u memur, %8,3’ü serbest meslek erbabı ve %6,3’ü çiftçidir. Gelir durumuna göre katılımcıların, %32,3’ünün 0-1000 TL, %22,9’unun 1001-2000, %18’inin 2001-3000, %15,3’ünün 3001-4000 ve %11,6’sının 4001 lira ve üzeri aylık ortalama gelire sahip olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Rekreasyon Eğilimine İlişkin Bulgular**Tablo 3. Katılımcıların Rekreasyon Tercihlerinin Dağılımı (%)**

Rekreasyon Faaliyetleri	n	%
Şehirde gezinti, yürüyüş	619	16
Evde uyuma, dinlenme, TV izleme, müzik dinleme	513	13,3
İnternete Girme, Sosyal Medya	487	12,5
Park ve yeşil alanlarda gezinti, piknik	401	10,6
Bar, kahvehane, çay bahçesine gitme	359	9,3
Eş-dost ziyareti, aile ile birlikte olma	340	8,8
Bahçe işleriyle uğraşma	321	8,3
Panayır, Fuar, Hayır yemeğine katılma	302	7,8
Sinema, Tiyatro, Konser	219	5,6
Spor yapma	205	5,3
Kitap, Gazete, Dergi Okuma	43	1,1
Enstrüman çalma, resim yapma, fotoğraf çekme vb.	38	0,9
Diğer (Avcılık, Dağcılık, Orientering vb.)	18	0,5
Toplam	3865	100

*Tüm faaliyetler ayrı ayrı düzenlenmiş ve birden fazla seçenek işaretlemelerine izin verilmiştir.

Tablo 3'te katılımcıların boş zamanlarını değerlendirme ve rekreasyon faaliyetlerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre katılımcıların %16'sının boş zamanlarında şehirde gezinti ve yürüyüş yaptığı, %13,3'ünün evde uyuduğu, dinlendiği, TV izlediği, %12,5'inin internet ve sosyal medyada yer aldığı ve %10,6'sının yeşil alan ve parklarda gezinti yaptığı belirlenmiştir. Katılımcıların %9,3'ünün bar, kahvehane ve çay bahçesine gittiği, %8,8'inin arkadaşları ile vakit geçirdiği, %8,3'ünün bahçe işleri ile uğraştığı, %7,8'inin panayır, fuar vb. aktivitelere katıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılanların %5,6'sının tiyatro, konser veya sinemaya gittiği, %5,3'ünün spor yaptığı %1,1'inin kitap, gazete, dergi okuduğu ve %0,9'unun bir enstrüman çaldığı, resim yaptığı ya da fotoğraf çektiği görülmektedir. Açık uçlu olarak bırakılan diğer seçeneğine katılımcılar avcılık, dağcılık, oryantiring, bisiklete binme, güvercin besleme vb. faaliyetleri eklemiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Rekreasyon Faaliyetlerine Eşlik Edenlerin Dağılımı (%)

Eşlik Eden Kişiler	n	%
Yalnız	48	6,9
Arkadaşlar	414	59,1
Aile Fertleri	238	34,0
Toplam	700	100

Katılımcıların rekreasyon faaliyetlerine eşlik edenlerin dağılımı Tablo 4'te görülmektedir. Buna göre katılımcıların %59,1'i rekreasyon faaliyetlerine arkadaşları ile birlikte, %34'ü aile bireyleri ile birlikte ve %6,9'u yalnız başına katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5. Katılımcıların Rekreasyon Faaliyetlerine Katılma Amaçlarının Dağılımı (%)

Değişkenler	n	%
İlgi alanı (Hobi)	29	4,1
Sağlığını korumak ve sürdürmek	124	17,7
Arkadaşlarla görüşmek, başkaları ile iletişim kurmak	114	16,4
Stres atmak	332	47,4
Monotonluktan kurtulmak, vakit geçirmek	47	6,7
Sorunlardan uzaklaşmak	52	7,4
Diğer (Yalnızlığını gidermek, alışkanlık)	2	0,3
Toplam	700	100

Araştırmaya katılanların rekreasyon faaliyetlerine katılma amaçları Tablo 5'te verilmektedir. Buna göre katılımcıların %47,4'ü stres atmak, %17,7'si sağlığını korumak, %16,4'ü arkadaşları ve başkaları ile birlikte

olmak, %7,4'ü sorunlarından uzaklaşmak, %6,7'si monotonluktan kurtulmak ve vakit geçirmek, %4,1'i hobi amacıyla rekreasyon faaliyetlerine katıldıkları belirtmişlerdir.

Tablo 6. Katılımcıların Rekreasyon Faaliyetlerinden Kazanımları (%)

Değişkenler	n	%
Yeni şeyler öğreniyorum	73	10,5
Sosyal çevrem genişliyor	41	5,6
İyi vakit geçiriyorum	151	21,6
Kendimi sağlıklı ve zinde hissediyorum	137	19,6
Kötü alışkanlıklardan koruyorum	37	5,4
Yeteneklerimi geliştiriyorum	68	9,7
Stresimi azaltıyor	193	27,6
Toplam	700	100

Katılımcıların rekreasyon faaliyetlerinden elde ettiklerini düşündükleri kazanımlara ait bulgular Tablo 6'da verilmektedir. Buna göre katılımcıların %27,6'sı rekreasyon faaliyetlerinin streslerini azalttığını, %21,6'sının ise iyi vakit geçirdiğini belirttikleri görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %19,6'sı kendini zinde ve sağlıklı hissettiğini, %10,5'i yeni bir şeyler öğrendiğini, %9,7'si yeteneklerini geliştirdiğini, %5,6'sı sosyal çevresinin genişlediğini ve %5,4'ü ise kötü alışkanlıklardan korunduklarını belirtmişlerdir.

Belediyelerin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Memnuniyet Düzeylerine Ait Bulgular

Tablo 7. Katılımcıların Belediyelerin Rekreasyon Faaliyetlerine Yönelik Değerlendirmelerine Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Belediyelerin Rekreasyon Faaliyetleri	Ortalama	Standart Sapma
Ekorekreasyon		
Şehirde park ve yeşil alanlar sayıca çok ve bitki çeşitliği fazladır.	2,85	1,194
Park ve yeşil alanlar estetik, temiz ve bakımlıdır.	2,64	1,193
Yeşil alan ve parklara ulaşım kolay ve ucuzdur.	2,80	1,212
Yeşil alan ve parklarda can ve mal güvenliği korunur.	3,52	1,224
Yeşil alan ve parklarda yeterince yiyecek içecek tesisi vardır.	3,16	1,444
Yeşil alan ve parklardaki tesisler temiz ve ucuzdur.	3,05	1,180
Yeşil alan ve parklarda sessiz-sakin bir ortam vardır.	3,35	1,224
Çocuk oyun alanları çocukların gelişimine uygun ve güvenlidir.	3,25	1,354
Kültürel ve Sanatsal Rekreasyon		
Sık sık festival, fuar, sergi, konser gibi organizasyonlar yapılır.	2,66	1,330
Sinema ve tiyatro gösterilerinin yapılabileceği salon ve alanlar yeterlidir.	1,97	,879
Şehirdeki sosyal kulüp, kültür- sanat ve kurs merkezleri yeterlidir.	2,29	1,004
Şehirde çok sayıda tarihi ve kültürel mekân vardır.	2,45	1,369
Şehirde çocuk ve gençlerin vakit geçirebileceği sosyal alanlar yeterlidir.	2,78	1,379
Sportif Rekreasyon		
Şehirde yeteri kadar yürüyüş alanı ve aktivite merkezi vardır.	3,56	1,116
Şehirde yeterince açık-kapalı spor tesisi vardır.	3,28	1,011
Şehirde günün her saatinde spor yapmak mümkündür.	3,98	,928
Şehirdeki spor tesisleri modern, estetik ve ucuzdur.	3,02	1,190
Şehirdeki spor tesislerine ulaşım kolay ve güvenlidir.	3,65	1,224
Terapötik Rekreasyon		
Şehirde yaşlılar için özel düzenlenmiş aktivite merkezleri vardır	2,05	1,124
Şehirde engellilerin zaman geçirebileceği özel tesisler yeterlidir.	2,21	1,157
Şehirde yeterli sayıda çocuk kulübü, çocuk evi vb. tesis vardır.	2,19	1,021
Engelli ve yaşlıların rekreasyon alanlarına ulaşımı kolay ve ucuzdur.	2,75	1,308

Araştırmaya katılanların rekreasyon hizmetlerine yönelik değerlendirmelerinin ortalama ve standart sapmaları Tablo 7'de verilmektedir. Şehirde yer alan yeşil alan ve parkları sorgulayan önermelerin yer aldığı ekorekreasyona ait ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın "Yeşil alan ve parklarda can ve mal güvenliği korunur" (\bar{x} = 3,52) en düşük ortalamasının ise "Park ve yeşil alanlar estetik, temiz ve bakımlıdır" (\bar{x} =

2,64) ifadesine ait olduğu görülmektedir. Kültürel ve sanatsal faaliyetlere yönelik önermeleri içeren kültürel ve sanatsal rekreasyon açısından ortalaması en yüksek ifade “Şehirde çocuk ve gençlerin vakit geçirebileceği sosyal alanlar yeterlidir” ($\bar{x}=2,78$), ortalaması en düşük olan ise “Sinema ve tiyatro gösterilerinin yapılabileceği salon ve alanlar yeterlidir” ($\bar{x}=1,97$) ifadesidir.

Sportif rekreasyon açısından ortalamalar incelendiğinde “Şehirde günün her saatinde spor yapmak mümkündür” önermesinin en yüksek ($\bar{x}=3,98$), “Şehirdeki spor tesisleri modern, estetik ve ucuzdur” ifadesinin ise en düşük ($\bar{x}=3,02$) ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Son olarak tedavi edici rekreasyon faaliyetlerin sorgulandığı terapötik rekreasyon için ortalaması en yüksek olan ifade “Engelli ve yaşlıların rekreasyon alanlarına ulaşımı kolay ve ucuzdur” ($\bar{x}=2,75$), ortalaması en düşük olan ise “Şehirde yaşlılar için özel düzenlenmiş aktivite merkezleri vardır” ($\bar{x}=2,02$) ifadesidir.

Tablo 8. Katılımcıların Belediyelerin Rekreasyon Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeyleri

Rekreasyon Türü	Ortalama	Standart Sapma	Memnuniyet Skalası	Memnuniyet Düzeyi
Ekorekreasyon	3,21	,64825	2,61-3,40	Orta Düzeyde
Kültürel ve Sanatsal Rekreasyon	2,43	,57241	1,81-2,60	Düşük
Sportif Rekreasyon	3,51	,53290	3,41-4,20	Yüksek
Terapötik Rekreasyon	2,29	,60184	1,81-2,60	Düşük
Tüm Ölçek	3,04	,39676	2,61-3,40	Orta Düzeyde

Katılımcıların belediyelerin rekreasyon hizmetlerinden memnuniyet düzeylerine ait bulgular Tablo 8’de görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılanların sportif rekreasyon hizmetlerinden yüksek düzeyde ($\bar{x}=3,51$), ekorekreasyon hizmetlerinden ise orta düzeyde ($\bar{x}=3,21$) memnun oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte kültürel ve sanatsal rekreasyon ($\bar{x}=2,43$) ve terapötik rekreasyon ($\bar{x}=2,29$) hizmetlerinden memnuniyetin düşük düzeyde olduğu göze çarpmaktadır. Son olarak belediyenin tüm rekreasyon hizmetleri açısından bakıldığında, katılımcıların memnuniyetinin orta düzeyde ($\bar{x}=3,04$) olduğu belirlenmiştir.

Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis-H Testi Bulguları

Katılımcıların belediyenin rekreasyon hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeyinin cinsiyet ve medeni duruma göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış, söz konusu değişkenler açısından anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların belediyelerin rekreasyon hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeyinin yaş, meslek, eğitim ve gelir durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları, yaş ve meslek değişkenleri açısından farkın anlamlı olmadığını ortaya koymuştur. Farkın anlamlı olduğu eğitim ve gelir durumu değişkenlerine ait sonuçlar ise Tablo 9 ve Tablo 10’da verilmektedir.

Tablo 9. Belediyelerin Rekreasyon Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeyinin, Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Farklılık Göstermediğinin Belirlenmesine Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	X ²	U	Z	p
Kültürel ve Sanatsal Rekreasyon	İlköğretim	72	361,34*	13,520	621,00	-2,564	,012
	Ortaöğretim	175	384,05				
	Ön lisans	149	351,74				
	Lisans	278	335,56				
	Lisansüstü	26	247,35*				
Terapötik Rekreasyon	İlköğretim	72	406,16*	24,520	530,00	-3,281	,001
	Ortaöğretim	175	390,87				
	Ön lisans	149	340,88				
	Lisans	278	325,92				
	Lisansüstü	26	242,60*				

* Eğitim düzeyine göre farkın kaynağını oluşturan gruplar

Tablo 9’da katılımcıların eğitim durumuna göre, belediyelerin kültürel ve sanatsal rekreasyon ve terapötik rekreasyon hizmetleri açısından memnuniyet düzeyine ait grupların sıra ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($\chi^2=13,520$; $p<,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla, post hoc testi (Mann Whitney U Testi) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar kültürel ve sanatsal

rekreasyon ($U=621,00$; $z = -2,564$; $p<,05$) ve terapötik rekreasyon ($U=530,00$; $z = -3,281$; $p<,05$) hizmetleri açısından lisansüstü ve ilköğretim mezunları arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermektedir. Buna göre lisansüstü eğitim alanların kültürel, sanatsal ve terapötik rekreasyon hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeyi, ilköğretim mezunlarına göre daha düşüktür.

Tablo 10. Belediyelerin Rekreasyon Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeyinin, Katılımcıların Gelir Durumuna Göre Farklılık Göstermediğinin Belirlenmesine Yönelik Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Gelir Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	X^2	U	Z	p
Kültürel ve Sanatsal Rekreasyon	0-1000 TL	226	377,78	11,317	7087,5	-3,063	,002
	1001-2000 TL	160	359,59				
	2001-3000 TL	126	339,51				
	3001 ve 4000 TL	107	331,82				
	4001 TL ve üzeri	81	298,19*				
Sportif Rekreasyon	0-1000 TL	226	361,20	11,719	5102,5	-2,711	,000
	1001-2000 TL	160	373,76*				
	2001-3000 TL	126	364,01				
	3001 ve 4000 TL	107	315,73				
	4001 TL ve üzeri	81	299,62				

* Gelir durumuna göre farkın kaynağını oluşturan gruplar

Tablo 10'da belediyelerin rekreasyon hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeyinin, katılımcıların gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Buna göre kültürel ve sanatsal rekreasyon ($x^2=11,317$; $p<,05$) ve sportif rekreasyon ($x^2=11,719$; $p<,05$) açısından grupların sıra ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla, post hoc testine göre, kültürel ve sanatsal rekreasyon hizmetleri açısından, gelir düzeyi 4001 TL ve üzerinde olanlar ile diğer gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($U=7087,5$; $z = -3,063$; $p<,05$). Elde edilen sonuç aylık ortalama geliri 4001 TL ve üzerinde olanların belediyelerin kültürel ve sanatsal rekreasyon hizmetlerinden memnuniyet düzeyinin daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Sportif rekreasyon hizmetleri açısından, gelir düzeyi 1001-2000 TL olan grupla, geliri 0-1000 TL, 2001-3000 TL ve 3001-4000 TL olan gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. ($U=5102,5$; $z = -2,711$; $p<,05$). Buna göre aylık ortalama 1001-2000 TL gelir elde edenlerin sportif rekreasyon hizmetlerinden memnuniyet düzeyinin, diğer gruplara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

SONUÇ

Balıkesir il merkezinde yaşayanların rekreasyon eğilimleri, belediyenin rekreasyon hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri ve memnuniyet düzeyinin demografik özelliklerden etkilenip etkilenmediğini belirlemek amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgular, katılımcıların açık ya da kapalı ortamlarda, aktif ya da pasif olarak birçok rekreasyon faaliyetine katıldıklarını göstermektedir. En yaygın rekreasyon faaliyetlerinin yürüyüş, dinlenme, uyuma, TV izleme, müzik dinleme, internette zaman geçirme ve park ve yeşil alanlara gitme olduğu belirlenmiştir. Daha önce Fethiye'de ve Muğla'da yapılan çalışmalarda da, faaliyet sıralaması değişmekle birlikte katılımcıların boş zamanlarını benzer aktivitelerle değerlendirdikleri belirlenmiştir (Ağılönü ve Mengütay, 2009; Özdağ vd. 2009).

Araştırmaya katılanlar söz konusu rekreasyon aktivitelerine en çok arkadaşları ve aile fertleri ile birlikte katıldıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Kurar ve Baltacı (2014) tarafından Alanya'da yapılan çalışmada da rekreasyon faaliyetlerine katılımın daha çok arkadaş gruplarıyla gerçekleştiği tespit edilmiştir. Ancak Fethiye ve Çanakkale'de yapılan çalışmalarda ise rekreasyon faaliyetlerinin daha çok aile bireyleri ile birlikte gerçekleştirildiği belirlenmiştir (Ağılönü ve Mengütay, 2009; Sağlık ve Kelkit, 2014).

Rekreasyon faaliyetlerine yönelme nedenleri stresten kurtulma, sağlığını koruma ve sosyalleşme olarak belirtilmiş, bu faaliyetlerden elde edilen kazanımlar ise sırasıyla stresin azaltılması, iyi vakit geçirme, sağlıklı ve zinde olma şeklinde sıralanmıştır.

Araştırmaya katılanların, belediyelerin rekreasyon hizmetlerine yönelik değerlendirmelerinde en yüksek ortalama şehirde her saatte spor yapılabilmesi iken, en düşük ortalama ise sinema tiyatro gösterileri için yeterli mekânın olmamasıdır. Genel olarak ulaşım ve güvenlik konusuna vurgu yapan önermelerin ortalamalarının daha yüksek olması, kentteki rekreasyon faaliyetleri konusunda ulaşım ve güven sorunu yaşanmadığını göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre, belediyelerin tüm rekreasyon hizmetlerine ilişkin memnuniyeti orta düzeydedir. Bununla birlikte memnuniyet düzeyleri sportif rekreasyon hizmetleri için yüksek, eko rekreasyon hizmetleri için orta düzeyde, kültürel ve sanatsal rekreasyon ve terapötik rekreasyon için ise düşük düzeydedir. Daha önce yapılan benzer araştırmalardan elde edilen sonuçların, bu çalışmanın sonuçlarıyla örtüştüğü ve belediyelerin rekreasyon hizmetlerinin yetersiz bulunduğu tespit edilmiştir (Ağılönü ve Mengütay, 2009; Kurar ve Baltacı, 2014; Özdağ vd. 2010; Ekici vd., 2006; Yerlisu vd., 2012).

Araştırmadan elde edilen bulgular, katılımcıların memnuniyet düzeylerinin eğitim ve gelir durumu değişkenlerine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Buna göre kültürel ve sanatsal rekreasyon ve terapötik rekreasyon için lisansüstü eğitim alanların memnuniyet düzeyinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Kültürel ve sanatsal rekreasyon açısından gelir düzeyi yüksek olanların memnuniyet düzeyinin daha düşük olduğu, sportif rekreasyon açısından ise aylık gelir ortalaması 1001-2000 lira olanların memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak bakıldığında eğitim ve gelir düzeyinin rekreasyon faaliyetlerinin temel belirleyicisi olduğunu söylemek doğru değildir. Çünkü her insanın kendi eğitim ve gelir durumuna göre bir rekreasyon faaliyeti gerçekleştirmesi mümkündür. Ancak eğitim ve gelir düzeyi arttıkça insanların beklenti ve ihtiyaçları değişmekte ve eğitim, bilgi, kültür ve farkındalık gerektiren rekreasyon faaliyetlerine katılım isteği oluşmaktadır. Dolayısıyla yüksek gelir ve eğitim düzeyine sahip olan kişilerin memnuniyetsizliklerinin nedeninin verilen hizmetin yetersiz olması değil, beklentilerin yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, belediyenin rekreasyon hizmetlerini çeşitlendirmesi ve geliştirmesi gerektiği açıktır. Özellikle kültürel ve sanatsal rekreasyon hizmetleri konusunda başta gençler olmak üzere, toplumun tüm kesimlerini kapsayacak programlar oluşturulması, kişisel ve toplumsal gelişim açısından son derece önemlidir. Bundan daha da önemlisi engelli, yaşlı ve çocuklara yönelik rekreasyon hizmetlerinin artırılması ve çeşitlendirilmesidir. En çok boş zamana sahip olan söz konusu kesimlerin topluma kazandırılması ve rehabilite edilmesi için, uzman görüşleri doğrultusunda programların oluşturulmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca rekreasyon alanlarından yararlananlara periyodik olarak ihtiyaç ve beklenti anketleri yapılması ve buna uygun programlar geliştirilmesi memnuniyet düzeyini arttıracaktır.

Araştırmanın yalnız Balıkesir il merkezinde yapılmış olması ve araştırma verilerinin normal dağılım göstermemesi nedeniyle, araştırmadan elde edilen sonuçları genellenemez. Bununla birlikte elde edilen sonuçların, özellikle belediyelerin rekreasyon alanlarını planlaması ve toplumun belli kesimlerine yönelik program oluşturmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Böylece belediyelerin rekreasyon hizmetlerinin daha fazla insana ulaşması ve rekreasyon alanlarının amacına uygun şekilde kullanılması mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

- Ağılönü, A., ve Mengütay, S. (2009). Belediyelerde rekreasyon hizmetleri ve model belirleme. *Uluslararası İnsanBilimleri Dergisi*. 6 (2), 160-176.
- Akgül, A. ve Çevik, O. (2003). *İstatistiksel Analiz Teknikleri, SPSS'te İşletme Yönetimi Uygulamaları*. (2. Baskı), Ankara: Emek Ofset.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı)*, (5. Baskı), Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arni, A. G. ve Khairil, A. W. (2013). Promoting collaboration between local community and park management towards sustainable outdoor recreation. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*. 91, 57-65.
- Boman, M., Fredman, P., Lundmark, L. ve Ericsson, G. (2013). Outdoor recreation – A necessity or a luxury? Estimation of engel curves for Sweden. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*. 3 (4), 49-56.
- Broadhurst, R. (2001). *Managing Environments for Leisure and Recreation*. London: GBR: Routledge.

- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çerez H., Yılmaz Ş. ve Dinçer, Ö. (2006). Antalya merkez emniyet teşkilatında görev yapan emniyet mensuplarının rekreasyon etkinliklerine katılımlarının incelenmesi, 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 1-3.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ekici S, Can S, Zorba E, Mollaoğulları H. ve Kuşçu, A. (2006). Yerel yönetimlerde (belediyelerde) rekreasyonun yeri ve belediyelerin rekreasyon faaliyetlerine yaklaşımlarının değerlendirilmesi. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 27.
- Göktaş, Z. (2007). Vergi Dairesi Başkanlığında çalışan personelin boş zamanlarını değerlendirmesi üzerine bir araştırma (Balıkesir örneği). *Spor Yönetimi ve BilgiTehnolojileri Dergisi*. 2 (2), 16-23.
- Kandaz, Gelen, N. ve Hergüner G. (2006). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerinin incelenmesi. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 49.
- Karaküçük, S. (2001). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme* (4. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kocaekşi S. (Ed.) (2012). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Kurar, İ. ve Baltacı, F. (2014). Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Alanya örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*. 2, 39-52.
- Mengütay, S., Zorba, E., Ağılönü, A., Cerit, E. ve Ağılönü, Ö. (2009). Yerel yönetimlerde çalışanların katıldıkları rekreatif etkinliklere yönelen nedenler ve kazanımları: Muğla Belediyesi örneği. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*.
- Nakip, M. (2003). *Pazarlama Araştırmaları, Teknikler ve SPSS Destekli Uygulamalar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Nebioğlu, F., Tekin, A., Akçakoyun, F., Altay, B., Ünal, H., ve Ataçoğlu, M. (2006). Turizm destinasyonunda bulunma kriterine göre belediye rekreasyon hizmetlerinin karşılaştırılması. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Muğla*, 38-40.
- Nowaczek, Agnes M. K. (2003). Planning for selective use and ecologically compatible forms of outdoor recreation: one means of core area revitalization in the city of Waterloo, Ontario. Master Thesis, University of Waterloo. http://etd.uwaterloo.ca/etd/ano_wacze2003.pdf. (Erişim: 22.09.2016).
- Özdağ, S., Yeniçeri, M., Fişekçioğlu, İ. B., Akçakoyun, F. ve Kürkcü, R. (2009). Devlet memurlarının boş zaman değerlendirme eğilimleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 22, 307-323.
- Özdağ, S., AYTEKİN, U. ve AYKARA, E. (2010). Yerel yöneticilerin rekreatif etkinlik anlayışları ve uygulamaları. *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*. 2 (2), 42-50.
- Özdamar, K. (2001). *Paket Programlar ve İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler)*, (4. Baskı). Eskişehir: Kaan Yayınları.
- Sağlık, A. ve Kelkit, A. (2014). Çanakkale kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi, *COMU Journal of Agriculture Faculty*. 2 (1), 27-36.
- Türkmen, M., Kul, M., Genç, E. ve Sarıkabak, M. (2013). Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyon algı ve tutumlarının değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi örneği, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8 (8), 2139-2152.
- Uzun, S. ve Müderrisoğlu, H. (2010). Kırsal rekreasyon alanlarında kullanıcı memnuniyeti: Bolu Gölcük orman içi dinlenme yeri örneği. *Turkish Journal of Forestry*, 1 (1), 67-82.

Yerlisu, Lapa, T., Varol, L, Tuncel, E, Ağyar, E. ve Certel, Z. (2012). Belediyeye ait park alanlarını sportif amaçlı kullanan bireylerin katılımlarının ve beklentilerinin incelenmesi: Bornova örneği. *I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, 851-885

<http://www.balikesir.gov.tr/balikesirin-nufusu-artti>